

Ткаченко В.В.

старший викладач,

Київський національний університет культури і мистецтв

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ХОР ІМЕНІ СТАНІСЛАВА ПАВЛЮЧЕНКА. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

В 1972 році А.І. Гуменюком в Київському державному інституті культури було створено кафедру народного хорового співу. З числа студентів вже діючої кафедри хорового диригування було відібрано приблизно п'ятнадцять дівчат, які володіли народною манерою співу, і близько десяти хлопців, охочих долучитися до роботи з народними хоровими колективами. У перші роки хором керували М.Д. Кісіль та В.І. Суржа. А з середини 70-х рр. до 2010 р. художнім керівником був народний артист України, професор С.Є. Павлюченко. Він же в 1984-2010 рр. очолював кафедру. Із січня 2011 р. Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв носить ім'я Станіслава Павлюченка [2, с. 41].

Нині очолює колектив вихованка С.Є. Павлюченка, кандидат мистецтвознавства, доцент О.М. Скопцова. Як художній керівник та головний диригент хору вона продовжує закладені С. Павлюченком виконавські традиції, а як завідувач кафедри – його концепцію щодо підготовки фахівців в галузі народнопісенного виконавства. Творчо-виконавська діяльність є невід'ємною складовою цього процесу. Студенти кафедри беруть активну участь в організації та проведенні концертів, створенні тематичних програм, записах репертуару до фонду Національної радіокомпанії України тощо.

У репертуарі Українського народного хору ім. Станіслава Павлюченка, котрий формувався впродовж десятиліть, є твори М. Лисенка, К. Стеценка, А. Кос-Анатольського, І. Шамо, П. Майбороди, О. Білаша, І. Поклада, В. Зубицького, Є. Станковича, А. Пашкевича, О. Зуєва, І. Сльоти, обробки народних пісень М. Леонтовича, Г. Верьовки, П. Козицького, В. Ступницького, М. Гайворонського, А. Авдієвського, Є. Савчука, Г. Гаврилець, Я. Орлова, В. Суржі, М. Кречка, М. Куща, І. Бідака, М. Хоменка, О. Шпачинського та багатьох інших. Частина репертуару напрацьованого С. Павлюченком опубліковано після його смерті у навчальному посібнику «Співає український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв». Видання містить переважно твори з супроводом.

За останні роки завдяки творчим пошукам О. Скопцової репертуар поповнили українські народні пісні в обробках С. Железняка, О. Некрасова, Н. Ракова, О. Яковчука, авторські твори І. Кириліної, В. Самофалова, В. Стеценка, О. Чухрая та ін. Це твори зі складними метро-ритмами, сучасними гармоніями, а їхня стилістика дозволяє виконувати їх засобами народного хору.

«Для виконавського стилю хору характерне витончене звучання з широкою тембральною палітрою, що характеризується традиційним народним колоритом співу, де мають місце розкотисті глибинні альти, виявлені дзвінки, інколи зичні та характерні мікстові сопрано, натуральне звучання чоловічих

партій, збагачених елементами класичного стилю. Все це органічно поєднується із художньо вивіреною, правдивою (не штучною) інтерпретацією пісень у процесі співу на естраді із дотриманням високих естетичних критеріїв, які лягли в основу сучасного хорового народнопісенного виконавства» – зазначає проф. І.Я. Павленко [3, с. 7].

Високий виконавський рівень колективу віддавна визнано професіоналами. Хор запрошують до участі у Всеукраїнських громадсько-мистецьких заходах присвячених визначним історичним подіям, видатним українським композиторам, хоровим диригентам, поетам та письменникам. Колектив займається концертно-просвітницькою діяльністю, проводить концерти-лекції для школярів, майстер-класи для студентів училищ культури та музичних училищ, керівників аматорських хорових колективів.

Під орудою С. Павлюченка хор здобув чимало нагород, серед них: Диплом першої національної хорової асамблеї незалежної України (1992), Лауреат I Міжнародного пісенного конкурсу «Пісня без кордонів» (2005), Гран-прі III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу колективів народного хорового співу ім. П. Демуцького (2001), Грамота Національної всеукраїнської музичної спілки за участь у мистецькому проекті «Хорова асамблея» (2001), Почесна відзнака за участь у хоровій асамблеї «Vivat Academia!» з нагоди 95-річчя від дня заснування НМАУ ім. П. І. Чайковського (2008), Лауреат літературно-мистецької премії ім. Д. Луценка «Осіннє золото» (2010) [2, с. 42]. Результати творчої роботи колективу зафіксовано в аудіо-дисках «Пісня – душі криниця», фільмі-концерті «Пісня чистого поля» з нагоди 110-річчя від дня народження Г. Верьовки (2005), численних схвальних відгуків у пресі [2, с. 188–191].

Колектив брав участь у мистецьких проектах університету, що транслювалися на телеканалах ТРК «Київ» та Перший національний «Шевченківський вечір», «Ми діти твої, Україно», «Мамо, вічна і кохана...» [2, с. 186]. У виконанні Українського народного хору звучали твори «Реве та стогне Дніпр широкий» (Мелодія Д. Крижанівського, вірші Т. Шевченка), «Любий брате, маму бережи» (І. Сльота, вірші А. Камінського), «Виглядала мати сина» (О. Білаш, вірші М. Томенка), «За нашою слободою» (зап. Г. Коропніченко, аранжування Г. Черненка), «Мамина вишня» (А. Пашкевич, вірші Д. Луценка), «Виростеш ти, сину» (А. Пашкевич, вірші В. Симоненка), «Віночок українських популярних пісень», «Молитва за Україну» (М. Лисенко, вірші О. Кониського).

Після втрати колективом свого багаторічного керівника плідна творча робота не припинилася і професійно-виконавський рівень залишився незмінно високим завдяки самовідданій роботі О. Скопцової. У грудні 2011 р. в Національній філармонії України відбувся вечір пам'яті С. Павлюченка «Не спи, моє серце...». Телеканал «Культура» виконав транслював запис концерту. За ініціативи, безпосередньої участі О. Скопцової та за підтримки керівництва університету було створено фільм «Пісня любові» про Український народний хор та про С. Павлюченка (режисер О. Голобородько).

У 2012 р. хор брав участь у зйомках та музичному оформленні документального фільму «Ігор Шамо. Постлюдія», (режисер Ю. Лазаревська).

Зокрема було записано твори «Веснянка» та «Купальська» (частини з хор-опери «Ятранські ігри»).

Спільно з Оркестром народної та популярної музики НРКУ хор долучився до проекту Першого національного та Українського радіо «Мистецькі історії» ставши учасником телевізійних концертів «Благословенний вечір» (2011), «Днів щасливих не забудь» (2012). У 2012 р. хор закривав найдовший в світі телемарафон національного співу, що увійшов до книги рекордів Гіннеса. У 2016 році заслужена артистка України М. Шпак брала участь у телепрограмі «Фольк-мюзік» з чоловічою групою хору. Загалом близько ста концертних заходів за участі хору відбулось лише у 2015-2016 навчальному році.

Під час Днів культури України в Словаччині з нагоди 20-й річниці Незалежності України колектив вперше виступив за кордоном. Тоді, у 2011 р. відбулися концертні виступи в містах Пряшеві та Кошице. Подія висвітлювалась у пресі м. Пряшева, в Інтернет-виданнях Словаччини та України. Хор гідно представив побратимам-словакам та українцям, які споконвіку проживають на Пряшівщині, музичну культуру Центральної України [1, с. 7].

Відтоді колектив активний учасник міжнародних фестивалів та конкурсів. У 2013 р. брав участь у XXII фестивалі духовної пісні візантійського обряду (Словаччина), став переможцем в номінації «Музика світська і народна» на IX Міжнародному конкурсі MUNDUS CANTAT (Польща). Голова Міжнародного журі, професор Гданської музичної академії М. Томчак зауважив, що українське народно-хорове мистецтво було представлене на конкурсі вперше, а члени журі були вражені звуковою емісією, тембральним колоритом, репертуарною палітрою колективу.

В 2014 р. хор здобув Гран-прі VI Міжнародного фестивалю-конкурсу народної творчості «Морський бриз» (Болгарія). Тоді ж за участь у Арт-фестивалі «Ритми и багри от Странджа» колектив нагороджено пам'ятним дипломом і кубком від Голови громади міста Средець. Хор брав участь у II Міжнародному фестивалі «Corfu 2015» (Греція), Міжнародному фестивалі «Autumn Tale» (Австрія – Чехія, 2015). Загалом під час зарубіжних гастролей 2011–2015 рр. артисти та керівники Українського народного хору ім. Станіслава Павлюченка мали творчі зустрічі з творчими колективами з Австрії, Болгарії, Венесуели, Греції, Грузії, Колумбії, Македонії, Німеччини, Польщі, Росії, Румунії, Сінгапуру, Філіппін, Чехії, Швеції.

Підсумовуючи вищезазначене можемо стверджувати, що Український народний хор ім. Станіслава Павлюченка веде активну концертну та просвітницьку діяльність, тримає високий щабель професійної виконавської майстерності, є провідним навчально-концертним колективом України. Важливість діяльності хору полягає у залученні, через концертні виступи, людей різного віку до нетлінних цінностей української пісні, збереженні і збагаченні скарбниці української культури, що є завданням державної ваги. Художній керівник та головний диригент хору О. Скопцова не тільки зберегла створені і утверджені її педагогом С. Павлюченком засади концертно-виконавської діяльності, а і вивела колектив на міжнародний рівень, де він

успішно презентує високопрофесійне українське народнопісенне та хорове мистецтво, сприяє створенню позитивного міжнародного іміджу України.

Список використаних джерел:

1. Šmihulová A. Umenie otvára srdcia: [гастролі укр. нар. хору КНУКіМ у Словаччині] // Prešovský večerník. – 2011. – 8 septembra. – S. 7.
2. Об'єднані любов'ю до української пісні. біобібліографічний покажч.: присвячується 40-річчю кафедри народного хорового співу КНУКіМ / Київ нац. ун-т культури і мистецтв, наук. б-ка; уклад.: О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Бібліотека. – К., 2013. – 220 с.: іл. – (Серія «Знаменні дати КНУКіМ»; вип. 2).
3. Співає Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв; навч. посібник для вищ. навч. зал. I-IV рівнів акред.; Вип. 1 / обр., аранж. та інстр. С. Є. Павлюченка, переклад. супроводу В. М. Самофалова. – Вінниця: Нова Книга, 2011, – 232 с.: ноти.

Турчиняк Я.І.

аспірант,

Львівська національна академія мистецтв

ТВОРЧИСТЬ МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО І ЙОГО ЕСТЕТИЧНІ ЗАСАДИ

У сучасному культурно-мистецькому просторі особливого значення набуває внесок мистецької діаспори у спадщину української культури. Особливе місце у мистецтві графіки Львова кінця ХІХ-ХХ ст. займають митці української діаспори.

При цьому слід враховувати специфічні умови формування і становлення мистецького культурного пласту за межами власної держави. Еволюція творчого шляху митців змінює свій вектор від візантизму у напрямку модерних рис. Важливою постаттю для мистецького життя української діаспори став митець Мирон Левицький. «Одночасно ми не забуваємо, що Мирон Левицький є митцем канадським. Канадська культура складена з двох основних первнів – англійського та французького, а в мистецтві Левицького є теж багато елементів галльської легкості та буйної фантазії, які засвоїв собі в Парижі... це дає тип сучасного митця, який гармонійно поєднав впливи різних культур». Згадка з монографії Дарії Даревич [1]. Мирон Левицький – один з найзнаковіших українських художників, а його творчий доробок має вагоме значення для української культури. Діапазон мистецької практики відзначається широкою творчою уявою, різногранністю і продуктивністю [3, с. 124].

У процесі дослідження були розглянуті праці: Галини Горюн-Левицької, монографія Дарії Даревич присвячена творчості М. Левицького, автор-упорядник Галина Стельмашук «Українські митці у світі», каталог-виставка мистецької школи О. Новаківського. «Багато молодих львівських художників училися в Олексі Новаківського, який за підтримки митрополита Андрея Шептицького започаткував у Львові приватну мистецьку школу» [2, с. 16].